

ଉଦ୍ଭିଦରେ ଦସ୍ତାର ଭୂମିକା କ'ଣ ?

ଦସ୍ତା ହେଉଛି ଉଦ୍ଭିଦ ପାଇଁ ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଖାଦ୍ୟସାର । ଧାନ ଗଛରେ ଏହା ଅନେକ ଜୈବ ରାସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯଥା ପତ୍ରହରିତ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଝିଲ୍ଲି ସଂରଚନା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ତେଣୁ ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଗଛର ରଙ୍ଗ ଓ କୋଷର କ୍ଷତି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଏ । ଦସ୍ତା ଉଦ୍ଭିଦରେ ସାମାନ୍ୟ ଚଳମାନ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ମାଟିରେ ଆଦୌ ଚଳମାନ ହୋଇ ନଥାଏ ।

ଧାନ ଫସଲରେ କାହିଁକି ଦସ୍ତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ ?

ମାଟିରେ କମ୍ ପରିମାଣର ଦସ୍ତା ଥିଲେ ବା ପ୍ରତିକୂଳ ଅବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ (ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ଜଳମଗ୍ନ ରହିଲେ) ଗଛକୁ ଦସ୍ତା ମିଳି ନ ପାରିଲେ ଉଦ୍ଭିଦର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବ୍ୟାହତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଦସ୍ତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାକୁ ଗଛ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ସୁସ୍ଥ ଓ ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ଫସଲ ପାଇବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟସାରକୁ ସୁଷମ ଭାବେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଦରକାର ।

କିପରି ଦସ୍ତା ପରିଚାଳନା କରାଯିବ ?

- **ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଜନିତ ଲକ୍ଷଣ:** ଗଛ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ହେବା ଓ ପତ୍ର ଉପରେ ଧୂଳି ପରି ବାଦାମୀ ଦାଗ ହେବା; ଠାଏ ଠାଏ ଗଛ ଭଲ ନ ବଢ଼ିବା; ରୋଇବାର ୨ ରୁ ୪ ସପ୍ତାହ ପରେ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯିବା; ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଅଗାଡ଼ି ହେବା; ଅମଳ ହେବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେବା ଓ ଅମଳ ହାସ ପାଇବା ଇତ୍ୟାଦି । ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଲକ୍ଷଣ କ୍ଷାରୀୟ ମାଟିରେ ଗନ୍ଧକ ଓ ଲୌହ ଅଭାବଜନିତ ଲକ୍ଷଣ ଏବଂ ସକ୍ୱସ୍ତ୍ରୁଆ ଜୈବିକ ମାଟିରେ ଲୌହ ବିଷାକ୍ତତାଜନିତ ଲକ୍ଷଣ ପରି ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।
- **ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଘଟିବା:** ସାଧାରଣ ଭାବେ ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଦେଖାଯାଇ ନଥାଏ । କିନ୍ତୁ ନିରପେକ୍ଷ ବା ଦୂନୀୟ ମାଟି; ସଫଳ ଫସଲ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ମାଟି; ଅନବରତ ଜଳମଗ୍ନ ରହୁଥିବା ଧାନ ଜମି ବା ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ହେଉ ନଥିବା ଜମି; କ୍ଷାରୀୟ ବା ଲୁଣୀ ମାଟି; ପିଚ୍ ମୃତ୍ତିକା; ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଫସ୍ତଫରସ୍ ଓ ସିଲିକନ୍ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା ମାଟି; ବାଲିଆ ମାଟି; ଅଧିକ ଅବଶିଷ୍ଟପ୍ରାପ୍ତ ମାଟି; ଅମ୍ଳୀୟ ଓ ବାଲିଆ ମାଟି; ସର୍ବୋତ୍ତମ ଶିଳା ବା ମାଙ୍କଡ଼ା ପଥରରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ମାଟି; ପରିସ୍ରବଣ ହୋଇଥିବା ମାଟି ଏବଂ କମ୍ ସାନ୍ଦ୍ରତାରେ ପଟାସ, ମାଗନେସିଅମ୍ ଓ ଦୂନ ରହିଥିବା ଏସିଡ୍ ସଲଫେଟ୍ ମାଟିରେ ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଥିବା ଗଛର ପତ୍ର ଉପରେ ଧୂଳି ପରି ବାଦାମୀ ଦାଗ ହେବା

- **କେତେ ପରିମାଣରେ ଦସ୍ତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ :** ଜମିରେ ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଜନିତ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଗଲେ ମାଟିରେ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୧୦-୧୫ କି.ଗ୍ରା. ତତ୍ତ୍ୱତ୍ୱ ୨୫.୭ ଏଞ୍ଡ୍ରୋ କିମ୍ବା ୨୦-୪୦ କି.ଗ୍ରା. ତତ୍ତ୍ୱତ୍ୱ ୨୫.୭ ଏଞ୍ଡ୍ରୋ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ବଦଳରେ ରୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଧାନ ତଳିର ତେରକୁ ୨-୪% ଦସ୍ତା ଦ୍ରବଣରେ (ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣି ସହିତ ୨୦-୪୦ ଗ୍ରାମ୍ ଦସ୍ତା ଅକ୍ସାଇଡ୍) ବୁଡ଼ାଇବା ଦରକାର । ପାଣି ନିଗାଡ଼ି ଦେଇ ଜମିକୁ ଶୁଖାଇ ଦେଲେ ଧାନ ଗଛ ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଜନିତ ସମସ୍ୟାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇପାରେ । ଶୁଖିଲା ଜମିରେ ଦସ୍ତାର ଉପଲବ୍ଧତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ପ୍ରତି ଚନ୍ ଶସ୍ୟ ଅମଳ ପାଇଁ ଧାନ ଫସଲ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୦.୦୫ କି.ଗ୍ରା. ଦସ୍ତା (ଉଭୟ ନଡ଼ା ଓ ଧାନ ପାଇଁ) ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉ ନଥିବାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦସ୍ତା ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।
- **କେତେବେଳେ ଦସ୍ତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ :** ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ଶେଷ ଥର କାଦୁଅ ହଳ କରି ମଇ ଦେଇ ସାରିବା ପରେ ଦସ୍ତା ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ଏହାଛଡ଼ା ତଳି ଉପାଡ଼ିବାର ୭-୮ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ତଳି ଘରାରେ ଦସ୍ତା ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରେ । କ୍ଷାରୀୟ ମାଟି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସବୁ ମାଟିରେ ଦସ୍ତା ପ୍ରୟୋଗର ପ୍ରଭାବ ୨ ରୁ ୫ଟି ଫସଲ ଋତୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥାଏ । କ୍ଷାରୀୟ ମାଟିରେ ପ୍ରତି ଥର ଫସଲ ଚାଷ କରିବାବେଳେ ଦସ୍ତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସୂଚନା : ମାଟିରେ ପବନ ଚଳାଚଳ - ମାଟିକୁ ଶୁଖିବାକୁ ଦିଆଯାଏ - ଦସ୍ତା ଅଭାବ ଦୂର ହୋଇପାରେ

ଦସ୍ତା କେଉଁ ଉତ୍ସରୁ ମିଳିଥାଏ

ସାଧାରଣତଃ ଦ୍ରବଣୀୟ ଜିଙ୍କ୍ ସଲଫେଟ୍ (୨୩-୩୬% ଦସ୍ତା), ଦ୍ରବଣୀୟ ଜିଙ୍କ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍ (୪୮-୫୦% ଦସ୍ତା) ଓ ଅଦ୍ରବଣୀୟ ଜିଙ୍କ୍ ଅକ୍ସାଇଡ୍ (୬୦-୮୦% ଦସ୍ତା) ଦସ୍ତା ସାରର ଉତ୍ତମ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଧାନ ପରେ ଧାନ ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ଖରିଫ ଫସଲରେ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୧୦-୨୫ କି.ଗ୍ରା. ଦସ୍ତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ଏବଂ ରବି ପସଲରେ ସକ୍ୱା ପ୍ରୟୋଗ ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦେଖନ୍ତୁ:

ଧାନ ଫସଲ ପଛତି ଆଧାରିତ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର www.rkbodisha.in

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପଛତିର ଉତ୍ପାଦିକତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in , Email: contact@rkbodisha.in

